

НАСТАВНИКЪ

ЗА

УЧИТЕЛИ И РОДИТЕЛИ

ИЗЛИЗА ВСЪКА НЕДѢЛЯ

Годишна цѣна дванайсетъ лева
или 60 гр., шестимѣсечна шестъ
лева или 30 гр., отдѣленъ брой
30 стотинки, безъ приложеніето

№ 11.

Подписката се приема въ редак-
ціята при типографіята
на Р. И. Влъскова
въ Варна.

Варна, 7-й Априлъ 1881 год.

СЪДЪРЖАНИЕ: Какъ трѣба да работи учителя у I-й отдѣлъ въ основното училище.--- Въздушнитѣ теченія и времето.--- Слово казано отъ Софійскій Митрополитъ Мелетій.--- Предложеніе за преобразование на училищата.--- Слово казано отъ Лектора на Одеската Семинарія.--- По педагогическия курсъ въ Хасково.--- Подараци.--- Отъ редакціята.

Какъ трѣба да работи учителя у I-й отдѣлъ въ основното училище.

Спорѣдъ училищната нарѣдба, учебната година захваща отъ мѣсець Септемврій, но въ основнитѣ училища дѣцата трѣба да са прибержтъ отъ 1-й Августа и до свършеніето да бѣдять настанени. А туй време не може са нарече време за работа, или за обучение. То време е за дома и на улицата. То време е като за играчка на дѣцата, време за самостоятелно настаняваніе въ училището, — да са сдружатъ дѣцата и да са запознаятъ съ учителя. То е такава време, у което дѣцата са оставатъ »свободни« да навигнатъ въ училището и да са запознаятъ едно съ друго. Презъ сичкото туй време учителя нѣма друга работа, освѣнъ да са поразговори съ сѣкое дѣте особно, да го пораспита за нѣщо си и да са поощгува на края и пр. Въ туй разстояние на врѣмето, ако би надигналъ нѣкой въ училището, т. е. дѣцата и учителя по между имъ, той би казалъ: това е хѣща, и тѣзи дѣца сж отъ тая хѣща, а този имъ е или най-старъ братъ или

банга, който ги залъгва. Учителя си играе съ тѣхъ; той са смѣшегува и приказва имъ дѣтски; при това той имъ научава какъ тѣ ще научатъ много нѣща, та ще знаятъ много, па ще бждатъ добри дѣца и ще имъ захвалятъ; тѣ си пѣятъ. таманакатъ, веселятъ са и тѣй са приучаватъ — тугъ нѣма караніе, нѣма біеніе и псувни (макаръ и да са случватъ нѣкои причини). За поправяніе на такивато грѣшки остава за послѣ, когато настане врѣме да са учатъ и въспитватъ. А сега всѣкое дѣте сѣда дѣто ще, прави каквото му са иска и стои мирничко. Ако случайно учителя иска да каже нѣщо, той не заповѣда, но пита: „Искаете ли да направимъ тѣй или инакъ?“ И ако кажатъ дѣцата „искаме“, ще го направимъ; ако ли кажатъ „нещемъ“ учителя пристая на думата имъ; винаги той са пази отъ многото хортуваніе както и отъ да имъ налага своята воля, а по-вече ги остава сами да рѣшаватъ сичко, да мислятъ и да правятъ по тѣхному: Да бжде волята тѣхна, да е царство тѣхно“.

Тая е на учителя работата презъ първитѣ дни, до като дѣцата са приематъ още въ училището и дордѣ още не сж прибрани скупомъ.

При свършеніето на Августа и въ началото на Септемврія сичкитѣ дѣца сж вече събрани и учителя подкачва. Но какво? Работа. Но какъ? Ето какъ:

Първо, учителя ще влезе въ училището. Дѣцата глъчатъ шуматъ и всѣкое отъ тѣхъ прави каквото иска. Распръснали са на сѣбѣдѣ, едно тугъ, друго таме, а щомъ го видятъ заглѣдатъ са въ него и чакатъ да чуятъ какво ще имъ каже и зашо е дошълъ. Безъ да имъ заповѣда, но пакъ шегуващецъ са и като са позабавлява съ тѣхъ, каже всѣкому, на всичкитѣ, да си зематъ книгитѣ и да излѣзатъ отъ столоветѣ навънъ, било нарѣдъ или скупомъ. Тогава учителя ги нарѣди въ единъ редъ, на върволица, па ще рече най-малкото дѣте да отиде и да сѣдне на първѣя чинъ (столъ) на края, и то отива. Послѣ каже на друго, еднакво мѣничко, да отиде до първото. Послѣ на третето, четвъртото . . . колкото сж доста да изпълнятъ първѣя чинъ. Така нарѣжда вторѣя, третѣя и другитѣ чинове порѣдомъ до край, тѣй шото най-голѣмичкитѣ да дойдатъ на послѣднія чинъ, а най-мѣничкитѣ на първѣя, безъ да ги пробира инакъ, сега ще имъ

каже: Е, дѣца, слушайте сега да ви кажа нѣщо (тѣ и тѣй сж весели и готови да чуютъ какво ли ще имъ каже учителя и какво ще да правятъ, та сичкитѣ са умълчатъ)... До нинѣ сте сѣдяли кой дѣто е шѣлъ, а отнинѣ ще да сѣдате тамъ, дѣто ви азъ нарѣдихъ. Това запомнете добрѣ, и да не би нѣкакъ да забравите, и да не би нѣкакъ да сбъркате. Хайдете да видимъ кой ще запомни най-добрѣ. Де сега гудете си книгитѣ и калпачкитѣ върху стола (инакъ) така... хайде сега венчкома на крака прави! да постоите малко на крака (венчкитѣ стоятъ, а учителя приказващецъ съ тѣхъ, обикаля ги и глѣда дали стоятъ сичкитѣ хубѣвъ и далч всѣки си е оставилъ нѣщата върху стола добрѣ. Ако ли нѣкое дѣте го занита нѣщо, учителя му отговаря). Е, стига вече. Твърдѣ добрѣ сте стояли! Сега посѣднете, та си починете малко. (Дѣцата посѣдватъ и радватъ са на новото си мѣсто, на другарчетата си и на началото). Сѣтнѣ учителя пакъ имъ каже: Хайде пакъ са исправете на крака... пакъ постойте малко, и да ви кажа нѣщо... Така голѣмнитѣ ученици оттагътъ (у другитѣ классове), винаги ставатъ на крака, богато учителя имъ влезе въ училището, и стоятъ прави дордѣ имъ той рече да сѣднатъ. Искате ли и вие тѣй да правите, както правятъ голѣмнитѣ ученици? „искаме, искаме“... Е, добрѣ! Де сега сѣднете на мѣстото си и внимайте: азъ шж да поизлѣза на вѣнъ да обиколя въ писалището, а като дода, вие ще станете на крака, като голѣмнитѣ ученици!... щемъ, щемъ (тѣ сѣдятъ, обрадвани, пльъ учителя излѣзе: позабавя са малко и пакъ са върна. А щомъ влѣзе, сичките станаха на крака). Е, така! вие сте запомнили добрѣ, ще ли помните винаги се тѣй да ставате, както голѣмнитѣ ученици? „щемъ“... Е, добрѣ, сега сѣднете, и нека пакъ да си починемъ. Излѣзте на двора, да си помпраете малко порасходете са и пийте вода, па щомъ подрѣнкамъ званаца и вие влѣзте пакъ въ училището, че и азъ ще дода да ви уча! А като влѣза, вие какво трѣба да направите?

— Ний трѣба да станемъ на крака, какътъ сичкитѣ у единъ гласъ.

— Е, добрѣ, хайдете...

И тѣй са свършва първия часъ на обучението въ основнитѣ училища.

(Слѣдва).

Въздушнитѣ теченія и времето.

За да опредѣлимъ напълно причинитѣ по които ся измѣнява времето, ний трѣбва да обърнемъ вниманіе още на нѣкои обстоятелства.

Отъ положеніето на слънцето зависи премѣната на лѣтото и зимата; слънечнитѣ лучи производятъ топлота, а тѣхний недостатѣкъ причинява студъ, *но времето* въ пълно значеніе на думата зависи не само отъ слънцето.

Ако би само слънцето имало единственно вліяніе на времето, то во всѣка опредѣлена точка на земното кълбо въ извѣстно време отъ годината, би господствовала една неизмѣнна степенъ топлота или студъ; но слънцето произвежда такожде движеніето на въздуха, вслѣдствие на което ся появяватъ вѣтрове, които духатъ то изъ студениитѣ страни къмъ топлитѣ, то изъ топлитѣ къмъ студениитѣ, а въ нихъ ся и заключава една отъ главнитѣ причини, по които мъглявото време ся премѣнява то на безоблачно небо, то на дъждъ, снѣгъ или градъ; отъ нихъ то зависятъ лѣтнитѣ студове и зимнитѣ топли дни, така и мразовитѣ нощни нощемъ верѣдъ лѣто и топли дни зимѣ. Съ една дума: най-голѣмо вліяніе на времето иматъ движеніята на въздуха — вѣтъра; подъ име време (погода) ний разумѣваме съвокупното премѣненіе на топлината и на студатѣ, на сухостѣта и влажностѣта.

А що е вѣтъръ, отъ кѣдѣ са взима той? Вѣтъръ са образува отъ вліяніето на слънечната топлота на въздуха.

Земното кълбо е обиколено отъ газообразна обвивка, извѣстна подъ име въздухъ. Въздухътъ, който забикали отвсѣдъ земята, има свойство да са разширява отъ топлотата. За това, за да са убѣднѣтъ въ това нагледно, вземете напълненъ съ въздухъ и ягѣо за-

везанъ свински мѣхуръ (*), турете го въ топла пещъ; подиръ нѣколко време мѣхурѣтъ ще се пукне съ голѣмъ трѣсъкъ. Отъ що произлиза това? Разумѣва се отъ това, че въздухѣтъ въ мѣхура са е разширилъ и искалъ да заеме повече мѣсто. При това трѣбва да забѣлѣжимъ, че топлий разширенний въздухъ е по-легкъ отъ студения (гѣстія) и затова ся той постоянно вдига нагорѣ.

Отъ тѣкъ причина зависи нескорото нагрѣваніе на високитѣ стая, защото всичкій топлий въздухъ ся издига къмъ тавана; отъ това на одѣра всякога бива постудено, нежели у таваня, и по сѣщата причина въ стаята, зимѣ, на нозѣтъ, обути въ чорапи и обуца, бива по студено, нежели на голитѣ рѣцѣ. Затова, есенъ, и мухитѣ ся лѣпятъ по таваня, защото на тамъ ся издига топлия въздухъ, понеже е полегкъ отъ постуденія.

Това сѣщото ся срѣща и на повърхнината земнѣ.

Подъ екуатора слънцето безпрестанно нагрѣва въздуха, отъ това той става полегкъ и ся издига на горѣ, а неговото мѣсто захваща студений въздухъ, който ся спуща натамъ отъ сѣверното и южно полукълбія; той-зи студентъ въздухъ отъ ново ся нагрѣва и ся издига нагорѣ, а на негово мѣсто ся носятъ нови потоци отъ студентъ въздухъ. Въ свой редъ подъ полюситѣ, поради това теченіе на въздуха къмъ екуатора, ся образува пустота, която и захваща топлий горній въздухъ, който ся спуща на тамъ отъ екуатора.

Така ставатъ воздушнитѣ теченія, конто ся носятъ безпрестанно надъ повърхнината земна; долѣ они ся стремятъ по посока къмъ екуатера, а горѣ топлий въздухъ тече отъ екуатора къмъ полюситѣ.

Ето защо може безпогрѣшно да ся каже, че на земнѣтъ повърхнина произхожда безпрестанно кръговъртеніе въздуха, долѣ отъ полюситѣ къмъ екуатора, а горѣ отъ екуатора къмъ полюситѣ.

(*) За да напълнѣтъ мѣхура съ въздухъ, надуватъ го.

На люди наблюдатели на вѣрно ся е случавало не веднажъ да видятъ подобно явленіе. Когато сж отваряли прозорецъ отъ напълнена съ димъ стая, тогава они вѣроятно сж забѣлѣждали, че димътъ горѣ ся стреми да излѣзе прѣзъ прозореца, а долѣ той като че ся връща назадъ въ стаята. Но това само тѣй ся вижда, въ дѣйствителность горното теченіе на топлия стайни воздухъ ся стреми да излѣзе пзъ стаята, и увлича наедно съ себе и димътъ, напротивъ, долѣ въ стаята нахлуйва теченіе отъ студентъ воздухъ и оттиква назадъ димътъ, който му са срѣща на пътя. Въ подобенъ случай може наблюдателя лесно да забѣлѣжи противоположното направление на тия двѣ теченія, а въ пространството между нихъ нѣщо като кръговъртеніе въздуха, което произходи отъ сбутваніето на двѣтъ противоположни теченія и лесно са забѣлѣзва по движеніето на дима.

Такова сжщо явленіе безпрестанно са извършва на повърхнината земна; по-послѣ ще видимъ, какво голѣмо вліяніе има то на състояніето на времето.

Слѣдующето слово е казано отъ Нег. Преос. Софійскій Митрополитъ Мелетій въ Съборната черква въ Софія, преди нарастаса за усопшія въ Бозѣ Всеросійскій Имп. Александръ II.

Мужи кровей причастни возненавидятъ
Преподобнаго: Правии же възшутъ душу
его (притч. 29, 10.)

Б р а т і я !

Най-сетѣй крѣвожаднія сатана, спичтъ на погибелъта испълни адското си намѣреніе, посѣгна съ мерзостната си ржка върху священнія върхъ на Божія Помазанникъ, проля невинната кръвъ на любвеобилнія баща на благодѣтелнія и братственній намъ Рускій Народъ! . А л е к с а н д р ъ II, Рускій Императоръ и

нашъ Освободителъ, онзи праведнѣй мжжъ, който въ своето царствуваніе възвнеси руската земя и слава (прит. 29, 4). Който бѣше утѣшеніе и покровителъ на обидимитѣ. Защитникътъ на Православната черква и пріятеля на мира, нема го вече между живитѣ! мжченическото му тѣло лежи бездиханно, праведната му душа почива у Божія Скутъ, а кръвта му вика у престола на праведнія Сждія за отмъщеніе на убійцитѣ!

Ето защо днесъ всичка Българія въ черно е облечена и горко ридае по Освободителя си, всяка българска душа подъ оскърбеното слънце, цѣлъ Славянскій міръ, всичкитѣ благонамѣренни мжжѣ въ всичката вселенна заедно съ нашата покровителка Русія днесъ оплакуватъ загубата на Великій и Праведнѣй Императоръ и въ сжщото време искатъ сждъ и отмъщеніе на тія безбожни посѣгатели, на тія изверги, на този срамъ на чловѣчеството и на вѣка.

Братія! това престъжно дѣло е едно твърдѣ ясно доказателство за тѣзи истинна, че безвѣріето и нечестіето най-вредително вліяятъ върху чловѣчeskото сжщество като извращаватъ и обезобразяватъ благороднитѣ съ негò стремленія. Тука между жертвата и убійцитѣ виждаме двѣ крайности съвършенно противоположни: тамъ любвеобилнѣй Отецъ на сто милиона народъ милосърдъ и покровителъ на обидимитѣ, преданнѣй и първороднѣй снитъ на Христовата черква, пріятель на мира за всичкій свѣтъ и ревностенъ дори пріятель на напредъка въ всяко добро на народа си, вѣнча на Русія; а тука, въ кръвопійцитѣ, — отсѣтствіе на всекакъвъ признакъ на религіозно чувство и чловѣческо достоинство, а на тѣхното мѣсто присѣтствіе на исконния врагъ на спасеніето на чловѣка, всеятеля на крамоли, смятенія, преврати въ зло и убійства въ свѣта.

Нечуена вопитну дързость! Чудовищенъ фанатизмъ на безбожіето! — на пѣтя посрѣдъ любимитѣ му подданици да убиятъ такъвъ единъ монархъ!

Ужасни са Небо, растрепери са земле! . . .

Тъзи противоположностъ на личнитѣ свойства и на възпитаніето трѣбува да внуши на родителитѣ, на възпитателитѣ, на учителитѣ и особено на държавнитѣ мжжѣ за да зематъ поучителенъ урокъ за истинската отхрана на младото поколѣніе въ святата вѣра и благочестіето, нескренна покорностъ на Престола. въ почитаніе и повиновеніе на законитѣ и рѣда държавни. Истинското, религіозното, домашно и гражданско възпитаніе въ страхъ Божій заячуватъ държава и я правятъ напредничава, благополучна и неоторима.

О вий прави Русійскіи мжжѣ! възпите душу его, отмѣстите на убійцитѣ за невинната кръвъ на праведнія Императоръ, възвисите рога на Православната Русія за да возсіе оно по-свѣтло въ міра за утѣшеніе и редостъ на обидимитѣ и за посрамленіе на врага.

Ми же оскърбенитѣ и събрании въ този Св. Храмъ нека са помолимъ Царю Царствующихъ за упокоеніе душата на нашія Освободитель, нека отъ всесърдце и душа горѣщо пожелаемъ на Великата наша Благодарелка и Покровителка Русія и на нейнія Господаръ Императоръ Александръ III: миръ, тишина, благоденствіе и въ всичко добъръ напредѣкъ!

Предложеніе за преобразованіето въобще на училищата

отъ

Г. Каетона Остое-Ходилскій.

(Преводъ отъ Полски).

(Продълженіе отъ № 10).

Предмѣтитѣ, що изложихме до сега, спадатъ вече у програмата на наукитѣ за срѣднитѣ училища. Изучаваніето на тѣзи предмети, струва ни са да е общепознато и усвоено. Разликата може да е само въ мнѣніето, относително до предмѣтитѣ

и броеніето на часоветѣ. Нъ за общето образование потребни сж още и други нуждни науки, които могатъ да са изучаватъ наедно, въ сжщото време, съ наведениѣтъ предмети, що не влизатъ въ никоя программа за среднитѣ училища.

И така наченваме отъ стиховетѣ на познатія Ивана Кокановскаго, който ги е испѣлъ още у XVI столѣтіе:

»Драгоцѣнното здравіе,
 »Тогава го оцѣняваме,
 »Почитаме и хвалиме,
 »Кога го изгубиме!«

Нъ какво трѣба да правиме, а още повече, какво трѣба да са варди за упазваніе на здравіето, то са е учило само въ специалнитѣ за това школи.

13. Игіена. Науката за здравіето е сборъ отъ нужното знаніе, не само за лѣкари, нъ и за всѣки единъ чловѣкъ.

Непознаваніето на тѣзи наука зема десетѣка на хората, упропастява животнитѣ сили на сегашното и бѣдѣще поколѣніе. Какво вліяніе иматъ водата, въздуха и слѣтлината за развиваніето на организма и за упазаніето на чловѣческото здравіе, ній го познаваме тъмо слѣдъ жалостното искусство. Сетиннитѣ на хлѣмавото тѣло не могатъ да са познаватъ изведнѣжъ; то чами, лияѣе, безъ да са огади, нъ отсетнѣ, особено болеститѣ на стари години, чѣсто биватъ най-жалостни отъ лошето ни приучаваніе въ младостта.

Освѣнъ изучаваніето нужнитѣ условія за упазваніе на здравіето, нужда е още и науката за наглѣжданіето болестника (болнавія) и на тія които испадатъ въ примѣждіе, както на примѣръ отравени, ранени, одушени и др.

14. Финансія. Частната финансія, или наука за банки, кредитни заведенія, дружества и предприемачи, които иматъ у видъ да преобърщатъ движими влогове (капитали), нужна е всѣкому, който има намѣреніе що-годѣ да спести. Всяка държава, която не желае да ограничава личната свобода, не може, като надъ малки дѣца, да титурството надъ членоветѣ отъ разни дружества, що сж основани да печелятъ. Въ паричнитѣ трансакціи, експлоатацията на необразовани хора ще остане за винаги едно нѣщо, което лесно не може да са избѣгне. Въ такива случ-

ки наказателни законъ не трѣба да са престъпни, а парн, спечелени съ голѣми мжеи, често могатъ да упростапятъ въ кое годѣ предпріятіе, що не е могло да са свърши другоаче, освѣнъ само съ обогатѣваніето на основателя, а съ загуба на акціонеритѣ.

Относително за зравіето, ніе си имаме обичай да казваме всѣки знае какво му е вредително и какво не. Тамъ гдето е питаніето за имотъ ній казваме тѣй, всеки знае добръ какъ трѣба да работи съ своитѣ парн. Слѣдомъ всѣки е длъженъ да знае и едното и другото, нъ малцина сж тѣзи, които го знаятъ. Въ училището тѣ го неучатъ, а съ искусственъ опитъ то имъ излази сжпно.

Въ сегашната епоха, иманіето са не дава ономува, а повечето имотъ са трупа тамъ, кадѣто има здрава сигурностъ, гдѣто количеството на интереса отговаря за осигоряваніето на капиталата и рѣдовно са исплаща печалбата.

За да би било възможно да оцѣнятъ всичекитѣ тіа вѣроятности, трѣба да са знае цѣлта на предпріятіята, кржта на работата, начина на контрола и моралната вредностъ на тѣзи, които ръководятъ кое годѣ предпріятіе. За да би можалъ да са оцѣни тоя предмѣтъ, преди всичко, трѣба да имаме ясно понятіе за начина на дружественнитѣ заведения, за средствата какъ да са скупчи капитала, за акціитѣ, за приоритетитѣ, за емиситѣ и въ обще за разнитѣ финансови операціи, които тѣй често сравняваме (комбинираме) щото акціонерина не може да разбере нищо отъ работата. Пълното познаваніе отъ финансовитѣ операціи спада у общето образуваніе, а то е, защото цѣлта на коя годѣ работа е печалбена, що са показва испървомъ въ видѣ на движимия капиталъ, който търси помѣщеніе.

15. П р а в о. Непознаваніето законитѣ никому не е простено; то е позната основа на всичекитѣ права.

Отъ това са разбира, че законитѣ трѣба да сж познати въобще на народа, или поне всѣка държава да залѣгне щото познаваніето на законитѣ, колкото са може, да бжде повече распространено. Нъ въ сжпностъ, то е съвсѣмъ противно, незнаеніето на тоя предмѣтъ е общо, и ако да има неспеціалисти хора, които сж спечелили нѣкое практично знаніе отъ право, то сжто

добили обикновенно съ своето жалостно искусство, или съ други думи, сумясали са слѣдъ като сж испатили нѣкои загуби. (*)

Въ старо време, когато сж сждили емотивитѣ, обикновенно правото е било познато народу. Тѣмо слѣдъ въвежданіето на римлянскитѣ права, латинскія езикъ станалъ неизбежно потребенъ за науката на правовѣденіето. Отъ онуй време, когато си настанили университети, правото станало вече занаятъ. Науката била достъпна само на онія, които съ помощта на класическитѣ студіи приготвяли са за науката на правото. Неприятността, що е извираща отъ незнаніе на правовѣденіето, осѣщали сж онія хора, които сж имали търговски отношенія.

Познаваніето на търговскитѣ и мѣнителни (сарафски) права, станали отъ нужда потребни на всѣки търговецъ, та споредъ това е введенъ този предметъ у всичкитѣ търговски школи.

Нѣкои клонове отъ гражданскитѣ закони спадатъ днесъ у програмата на наукитѣ, що са преподаватъ въ по-горнитѣ земледѣлчески и тѣхнически школи.

У практиката прочее е доказано, че младитѣ могатъ да учатъ правото, безъ класически студіи, и безъ да знаятъ латинскія езикъ.

Повечето учени правовѣдци сж на туй мнѣніе, че распространеніето на знаніе Правото не доноси никаква щета на адвокатитѣ. Слѣдомъ общето добро трѣба да върви по-напредъ отъ частнія интересъ и полза само на извѣстни класове и заведенія.

Популярната наука за правовѣденіе, както и науката за пазеніе здравіето, трѣба да има предъ видъ, отдаляваніето на всичкитѣ опасности, варденіе и показване случайноститѣ на всекоя изслѣдована опасностъ. А колкото са изисква за сръдствата, съ които може да са поправява станалото вече зло, тѣ

*) А какви сж сегашнитѣ наши правозащитници (адвокати), които са наградили въ Българско, дѣто са наематъ да адвокатуватъ и ходятъ да лъжатъ свѣта. Както шарлатанствуваха едновременнонитѣ кансамунски билери съ лъжовнитѣ си билки и цѣрове? Ній би посочили именно на нѣколцина такова, аъ да ги не кѣтнемъ сега. (Преводача)

спадатъ въ кръга на вѣшнитѣ и спеціалисти хора. Освѣнъ извѣстното знаніе на правото потрѣбно е още на всѣки гражданинъ да познава изобило и политическата организација на своята земя.

Гражданското право и неговитѣ длѣжности потрѣбни сѣ на всѣки единъ гражданинъ. Съ помощта на добръ съставени-тѣ конпендіи, науката на граждански права била би твърдѣ достъпна за общитѣ училища, и бърже би се распространила у народа. (Слѣдува).

Българското Одеско настоятелство, по случай на смъртта на премиія нашъ баща, Царь-Освободителъ Александръ II, събрало всички проживающи въ Одеса Българи, както и вѣситанницитѣ на разнитѣ учебни заведения въ този градъ, въ семинарската черква, гдѣто са отелужила панахида за въ Бозѣ почившия Императоръ Александръ Николаевичъ. Подиръ панахидата лектора на Семинаріята, протоіерей М. Чемена, казалъ слѣдующата рѣчь, която не безинтересна считаме за младото юношество и народнитѣ учители:

„Благодаримъ ви, братія Българи, за вашето сърдечно съчувствіе на нашата велика народна съгърбъ. Вашето събогѣзнованіе, мислимъ, поне малко ще улегчи тежкія товаръ на нашето сърдце и на нашата съвѣсть.

„Ахъ, братія, какъ е тежко на душата! Тежко както за тѣзи неповинна праведна кръвъ на най-милостивія отъ сичкитѣ монархи, тѣй и за вѣчната сѣдба на погибелнитѣ синове, които опозориха руското име съ най-великото отъ сички злодѣянія. Какъ сѣ тъмни силитѣ на ада, враждебни на сичко божественно нравствено и свято, невидимо са лутатъ тѣ въ срѣдата на обществото ни и грабятъ отъ рѣцѣтѣ ни туй, въ което са съсрѣдочаватъ най-чиститѣ ни грижи, на което са покоятъ най-добритѣ наши надѣжди, — грабятъ нашитѣ дѣца и ги правятъ тажиква синове изгубени, каквито сѣ тѣ сами. Тежко, страшно тежко за драгитѣ наши дѣца! душата търси утѣшеніе въ молитва; сърдцето иска братско участіе...

Знаемъ, братіе, че васъ е събрало тугъ не едно само братско участіе въ нашата народна печаль. Васъ сж привели тугъ и чувства отъ благодарность къмъ почившии царь-мученикъ: зашото и за васъ, както за насъ, той е билъ царь-освободитель. Да, чувства отъ благодарность сж тъй естественни въ всѣко същество, което има сърдце! Удивително е, обаче, нинѣ изопачаваніето на понятията у чловѣцитѣ, странно е помраченіето на умоветѣ. Въ сегашното време и благодарнята са показватъ на чловѣцитѣ тягостни, и благодарность са счита за униженіе; самитѣ благодарня сж готови они да обърнатъ въ вредъ на онія които ги правятъ. Тія синове беззаконія, които извършватъ злодѣянія, една мисль за които оледенява кръвта, — лема они не сж са ползували наравно съ сичкитѣ дѣца на обширната русска земя, съ добринитѣ на просвѣщеніето, съ добринитѣ на цивилизацията и на възможната свобода, дарованитѣ отъ щедрата рѣка на най-добрия изъ монархитѣ. Ползували са, но уви! за то, да станжтъ врагове Томува, който тъй искренно обичалъ всичкитѣ. Освободенній робъ, отисканній чрезъ милости мѣсчанинъ, облеженній въ житейскія нхтъ синъ священника, приѣмшии свобода евреинъ, призванній къмъ по-чловѣческій животъ дворянинъ. влизали въ школи, които отворила за тѣхъ царската рѣка, като че нарочно за това, за да влизятъ въ реда на враговетѣ на тогова, който ги облагодѣтелствоваль. Поразителна неблагодарность, отвратителна измѣна! Споредъ това са разумѣва, че самитѣ ваши чувства, благодарности, братіе, къмъ общія нашъ благодѣтель. Царь-освободитель, вливать чувства отрадни въ нашето много наболевше отъ сѣрби сърдце.

Но не трѣба да са предаваме на една само скърбъ, отъ това можемъ да наднемъ подъ нейната тегота. При братското участіе единъ къмъ другъ да помислимъ за самото ужасно зло и средствата, какъ да са избавимъ отъ него. Нашата печаль е обща печаль; тя е печаль на всичката сегашна цивилизация и култура печаль на всичкій здравомислящій мѣръ. Тайна беззаконія, която е заблѣжана отъ св. апостола, дѣтеса (2 Сол. 2, 7). Зло отъ безначаліе, като губителна зараза, проникнало нинѣ во весь така нарицаемій образованній мѣръ. Ще каже, има грѣхове, има фалши и въ самото просвѣщеніе наше. Този фалшъ

са заключава въ оскуднѣнето на вѣрата въ Бога, въ пренебреженіето къмъ нравственнитѣ начала, въ недостатъка на християнската любовь, въ преобладаването на своекористіето и на плътоугоденіето въ разни видове. Като всѣка губителна зараза, злото отъ анархіята е твърдѣ и твърдѣ опасно по много причини: то дѣйствува тайно, дѣйствува лукаво, кріе се подъ маската на доброжелателство къмъ всичкитѣ челоувѣци, а особено ужъ къмъ угнѣтенитѣ, дѣйствува съ неумолима злоба, не пренебрегава никакви мѣри, колкото и да би били тѣ ужасни и безнравствени.

Блюдите же, братіе, како опасно ходите, не яко немудри, но якоже премудри, искупующе время, яко дніе лукави сѣуть (Ефес. 5, 15, 16). Ако навремени и *сатана преобразавается въ ангела свѣтла*, то у насъ има срѣдства да го познаемъ. Отъ плодовъ нхъ узнаете нхъ (Мат. 7, 16), казалъ Христосъ Спасителъ, съ което ни учи да познаваме вълцитѣ, които дохождатъ до насъ въ одежди овчи. *Отъ плодовъ ихъ узнаете ихъ*. А покажете поне капка отъ онова добро, което сж направили на челоувѣцитѣ тия радѣтели за общо добро. Гдѣ е това добро? Нѣма ни сѣнка отъ него... А зло? О, колко много сж изнаправили они лошабини! Колко сж увлѣкли отъ насъ, млади момци, които би били честни и полезни членове на общото семейство русско! Колко сж извършили злостни подбони, кражди, тайни и явни убійства, които са завършиха съ цареубійството! Ето плодетѣ на тѣхното радѣніе за общото благо!

Братія Българе! При гроба на Монарха Мъченика, който падна отъ непостижима злоба на нашитѣ общи врагове, да си дадемъ братска рѣка единъ другому, и съ всичко вліяніе на нашія народъ, на нашата школа, на нашія общественъ битъ да пазимъ, като сѣхпа Святиня, онія начала на живота челоувѣчески, каквито е запазвалъ съ своя животъ и подвиги нашія Царь-Мъченикъ; да запазваме и нашето младо поколѣніе — нашата надежда — отъ зловредни вліянія на губителни ученія, които сж противни на всичко що е свято и нравствено, които са силятъ да унизятъ челоувѣка до състояние на добитѣка. Родители — дѣцата си, братѣе — братъята и сестритѣ си, сестри — братъята си, възпитатели и учители — учащитѣ са, граждани — гражданетѣ, нека

твърдо и съ убѣжденіе вразумляватъ така: спасеніето на чловѣцитѣ е во Христа Спасителя и въ устроената отъ него на земята църква Божія; който не вѣрва въ Бога, отхвърля Христа и свяшенніа завітѣ на неговата любовь, който потѣпва семейното начало (законното вѣнчаніе), който възстаетъ противъ Царя, и противъ законно-установленнитѣ порядки въ обществото и царството, той не е отъ семейството на чловѣческій родъ, той и самъ иде и другитѣ води въ непрогледна тъмнина и погибелна бездна. Не вѣрвайте, дѣца и юноши, на такива люди, колкото вкрадливо и, по видимому, задушевно би говорили они. А който направи добро и научи на това и другитѣ, той великъ ще са нарече во царствіи небесномъ! (Матѣ. 5, 19).

Вѣрваме и надѣемъ са, че сотворившій много добро и научившій тому и другитѣ, Императоръ Александръ II подвигомъ добрымъ подвизалъ са. Да са помолимъ, да пріеме Царя на царевѣтъ душата му въ небеснитѣ обители и да го увѣнчае съ вѣнецъ нетлѣнный, уготованній за онія, които обичатъ Бога и ближнитѣ си.

ПО ПЕДАГОГИЧЕСКІЙ КУРСЪ ВЪ ХАСКОВО.

Прѣминахъ прѣдѣли, гори и поляни
И в'Хасково бързо-крилатъ долѣтахъ
Ей туеъ еж народни учители събрани
Сега азъ цвѣтецѣтъ народень видѣхъ.

Тѣ туеъ в'училище сѣдятъ нарѣдени
Стоятъ неподвижни — владѣй тишина,
А само в'гърди имъ сърдца распламени,
Очакватъ душевна заря-свѣтлина.

Прѣмъдра Минерва по срѣдѣ тѣхъ е тука
По срѣдѣ тѣхъ застала и лѣе слова
Отъ сладки и думи извира наука,
Която се влива у бистри чела.

На буйни младежи слова си раздава
Кои еж приятни, по-сладки отъ медъ

И с'пръсътътъ посочва народната слава
И бързо къмъ нея да тичатъ напредъ.

Услушахъ се малко въ нея и ето
Учуденъ отъ нейни прѣмждри мечти
Прѣпълненъ отъ радостъ трепти ми сърдцето
Въсторгъ мя подзема, умътъ ми лѣти.

И азъ се увлѣкохъ къмъ нейната сладостъ
Която кипяше по равно на вси
И азъ получихъ въвъ тая си младостъ
И мене отъ части чело украси.

И рекохъ въвъ себе: сега се начина
Епоха златна изъ родна земя
И скоро ще видя прѣмила родина
Надъ нея да грѣ свѣтлива заря.

(„Марица“)

Каратаносовъ.

ПОДАРКИ ОТЪ „НАСТАВНИКЪ“.

Г-нъ Димитъръ Іосифовъ, секретаръ при върховніа медицински съвѣтъ, подарява двѣ годишни теченія за Македонія: едно на читалището у Прилѣпъ и друго на бълг. училище у Лѣринъ.

Г-нъ П. П. Топеничаровъ подарява едно годишно теченіе на българското училище въ Охридъ.

Г-г. Манолъ Георгиевъ у софійската пощова кантора и Божинъ Трайковъ у ежната кантора подписаха по за едно бмѣсечно теченіе.

Поканени отъ г-на Гр. К. Алексіевъ, комуто редакцията сърдечно благодари.

 Повторително са умоляватъ всички о-нія наши познайници, до които испращаме „Наставникъ“, да са подканятъ и, ако не друго, поне да ни обадятъ намѣстени ли сж листоветѣ, що имъ пращаме, та и ний да си знаемъ работата и да силимъ напредъ. Таковато хладно-кръвно мълченіе пречи, наистина, да не може списаніето ни да излиза рѣдовно. Ред.

Печатница на „Наставникъ“ у Варна.